

Vesti 11. novembra

Angleška kraljica mati je večeraj priredila slavnostno večerjo, katere so se udeležili: soproga kneza namestnika Pavla kneginja Olga, grški kralj Jurij VI. in kraljica, bolgarski kralj Boris in kraljica, bivša španska kraljica Viktorija s hčerjo, danski prestolonaslednik s soprogo, brat angleškega kralja vojvoda Gloucesterski in več drugih.

Kaj moramo vedeti o svojem SRCU

Predavanje docenta dr. Matka pod okriljem Ljudske univerze

Ljubljana, 10. nov.

Pod okriljem Ljudske univerze je snovi v veliki dvorani Delavske zbornice predaval docent dr. Ivan Matko, šef internega oddelka splošne bolnišnice v Ljubljani o zanimivem vprašanju, kako je z našim srcem. Dvorana Delavske zbornice je bila skoraj premajhna, toliko je bilo občinstva, ki ga je privabil poslušati odličnega ljudskega predavatelja tako zanimiv predmet o človeškem srcu, o katerem čujemo danes, da za njim vsak dan oboli zmerom več ljudi, prav tako pa tudi sam način predavanja, kakor je lasten samo dr. Matku.

Srce v pregovorih

Zanimivo je bilo predavateljevo razpravljanje, da so že od pamtiveka slavili pesniki srce kot središče vsega človekovega delovanja, iz katerega izvira človekova žalost ali veselje, sovraštvo ali ljubezen, hrabrost in strahopetnost. Ta svoja izvajanja je podkrepil z narodnimi slovenskimi izreki, kakor: pogumno srce ima, veselo srce ima, ali pa sovražim ga iz dna svojega srca, ali pa ljubim te iz vsega svojega srca. Že Platon in Aristotel sta razpravljala o človeškem srcu, drugi so v njem videli simbolizirano jezo, pogum ali ljubezen, znanstveno pa je šele Anglež Harvey označil srce kot činitelj, ki ima najvažnejšo vlogo v človeškem krvotoku. Albrecht von Haller pa je v njem videl samostojno telo, ki se lahko samo krči in širi.

Delovanje srca

Med obema pljučnima kriloma, prav sredini leži v poševni legi srce, motor, vsega človeškega življenja, ki ima v sebi v svoji lastni steni go-

nilni aparat. Srce je v resnici ena sama močna mišica, ki jo deli vmesna stena na dve polovici, ti dve pa se spet delita po zaklopkah v prekat in privod. Naloga srčnih mišic je, da poženejo kri, ki je nasičena z ogljikovo kislino, skozi pljuča, kjer se kri očisti in dobo novo zalogo kisika. Srce pa tudi preskrbuje telesu potrebna hranila ter odvaja iz celic in organov nastale razpadline kot n. pr. sečno kislino in dušik. Krvni obtok spravi te snovi v organe, kjer se te snovi uničijo. Srce ima tri središča svojega delovanja, od katerih ima vsako svojo posebno nalogo. Predavatelj je zanimivo prikazal, kako vsako tako središče deluje, če uničimo drug center, seveda pa je teh utripov tem manj, čim bolj gremo od središča srca k srčni konici.

Zanimivo je, da ima srce dva važna živca: živce vagos in simpatikus. Prvi ustavlja srčno delovanje, iz česar sledi počasno utripanje, živce simpatikus pa povzroči, da srce hitro bije.

Obolenja

Srčna obolenja so zaradi komplicirane sestave srčnega mehanizma zelo nevarna in najrazličnejših vrst. Če obole srčne žile, dobimo takozvano angino pectoris, ki je zelo nevarna bolezen. Pri ljudeh, ki so bolni na srcu, opazimo modro barvo koničastih delov telesa, ti ljudje težko dihaajo in čutijo bolečine v jetrih in v nogah. Srce včasih kar plapolata ali trepetata od vzmemjenosti.

S pomočjo elektro-kardiograma moremo srčno delovanje natanko zaznavati in tudi na fotografski plošči točno ugotoviti mesto obolenja, ki ima svoj izvor v najrazličnejših vzrokih. Najbolj znana sta angina in sklepni revmatizem. Zlasti sklepni revma-

tizem škoduje srcu, pa tudi boleznimi kot sifilis, arterioskleroza, silni napori in zamaženost učinkujejo na delovanje srca.

Zdravljenje

Na prvem mestu lahko zdravimo srčna obolenja danes z digitalisom, ki okrepi delovanje srca, njegovo stezanje in krčenje. S srebrno živimi preparati kot je solirgan in novorin pa moremo doseči, da se človek reši v enem dnevu do sedem litrov mokrače. Najboljše sredstvo za zdravljenje pa je mirovanje in neželena hrana in kofein.

Medicina je starostno dobo silno dvignila, saj so v rimskih časih ljudje umirali s povprečno starostjo 22 let, danes pa lahko dočakamo povprečno do šestdeset let. Zaradi srčnih obolenj umre pri nas do 40 odstotkov ljudi in zato je predvsem važno, da se sodobni človek varuje prevelikih naporov in živi čim bolj zmerno. Zlasti pa se morajo čuvati naporov ljudje, ki so prekorčili petdeseto leto starosti.

Na kraju svojih izvajanj je g. predavatelj pokazal naravno volovsko in telečje srce, prav zanimiv pa je bil poskus z žabjim srcem, ki je živelo, potem ko ga je g. docet dr. Matko popolnoma izrezal iz žabjega telesa, še dobrih 30 minut. Skiptične slike ob zaključku so nazorno prikazale sestav in delo srca in je bilo vse občinstvo g. primarju za njegova izvajanja prav hvaležno. Predavatelj je za svoja odlična izvajanja prejel toplo odobranje, mnogi pa so izrazili željo, da bi predavatelja radi čuli še večkrat predavati o podobnih zanimivih medicinskih vprašanjih.

Izredno zanimiva je Foersterjeva glasbena razstava, ki nam prinaša vsa njegova dela, pa tudi vrsto odličnih sodobnikov, ki so z njim sodelovali v prosep naše glasbene umetnosti. Razstava je odprta vsako popoldne od 15 do 17 ure v mali Filharmonični dvorani na Kongresnem trgu. Vstop prost.

Filmi

»Ramona« (Kino Sloga). Ameriška filmska produkcija se je v zadnjem času začela kazati v drugačni luči. Filmi, ki so šli v tekoči jesenski sezoni čez platna v ljubljanskih kinematografih, so bili večji del neevropskega izvora in reči moramo, da z redko izjemo tudi bolj ali manj dobri. »Alahov vrt«, o katerem smo se mogli izraziti le najlepše, je dobil svojega dvojnika v »Ramoni«, ki teče v »Kino Sloga« Ni še s tem vzporednim umetniški sili enaka, kakor sta enaka po lepih naravnih barvah (Tehnicolor), pač pa je tudi v »Ramoni« nevsipljivo povdarjena kot osnovna ideja ideja krščanskega usmiljenja in obsodba brezobzirnega osvajaštva ameriških belcev in njihovega brutalnega odnosa do samorodnega indijanskega prebivalstva. Prostrana rodovitna kalifornijska ravan je pozorišče boja zemlje lačnih belcev z domačini, ki pozna le zakon sile. Med prelijami in žitnimi polji pa teče življenje, polno romantike, temperamenta, ljubezni in neuklonljive svobode. »Ramona« bi lahko šteli tudi med filme, ki so polni slikovite folklorne v še lepših slikah. Stvarno prikazano okolje mora gledalca navdušiti bolj, kakor ga pa navdušijo igralci, med katerimi zlasti glavna igralka (Lorette Young) kaže edino le lep obraz, akoravno ne bi rekli, da so igralci stvar skazili. Do stvarnega in priskega igranja se hollywoodske zvezde in zvezdniki le naredko povzpno. Še eno zanimivost: »Alahov vrt« in »Ramona« potujeta po Ljubljani v loku mimo strogega centra in tamkajšnjih kinematografov. Zakaj bi kaj podobnega ne videli tudi kje drugje.

»Ramona« je dober in lep film.

Avtomobilska nesreča pri Črnučah

Ljubljana, 11. nov.

Že včeraj smo poročali o hudi tovarnoavtomobilski nesreči pri Črnučah. Podajamo še nekatere podrobnosti. Črnuška opekarna je sedaj last Kmetске posojilnice za ljubljansko okolico, ki jo je lani združila na sodni dražbi od posestnika Ferkova. Opekarno je dala v najem podjetju Kroneger & Piculin. Včeraj jutraj so naložili do štiri tone opeke na tovorni avto za trdiko A. Mavrič, ki gradi v Zalogu na tamšnjem kolodvoru moderno razkuževalnico za železniške vagonce. Ko je bil avto naložen, je sofer Janko Ahčin krenil iz Podboršta in naupred do Zaloga. Poleg njega v kabinu sta sedela vozač Fran Zver in še neki delavec stavbe trdke Mavrič. Zada na opeki pa je sedel tudi pri isti trdki zaposleni delavec, 22 letni Ferdinand Kozlar, doma iz Bistrice, občina Črenševci, okraj Murska Sobota. Na hudem ovinku pri Gričarju na Ježi je avto okoli 5.45 dohitel kmetico Cecilijo Remeč, ki je na zapravljevku peljala mleko v Ljubljano in vozila proti Sv. Jakobu, ker je od tam bliže v mesto, kakor pa po državni cesti. Sofer je hotel kmetico prehiteti in je zavil nekoliko v stran, tako da je zavozil čez cestni jarek na mehko in se je tovorni avto mahoma nagnil ter prevrnil po 5 m visoki strmini. Opeka je Kozlarja pokopala. Bil je takoj mrtel. Na odredbo komandirja jezeenske orožniške postaje g. Jenka je bilo truplo prepeljana v črnuško mrlišnico, kjer je bilo popoldne sodna obdukcija, ki je kratko ugotovila ponesrečenčve smrtne poškodbe. Sodni lokalni ogled pa je ugotovil dejanski stan in vzrok nesreče.

Premiera epohalnega filmskega dela iz zgodovine človeštva

Vest človeštva - Emile Zola

V ELITNEM KINU MATICI ob 21.15 uri - Rezervirajte vstopnice v predprodaji. Telefon 21-24

Leta 1898, ki je razgibalo evropske duhove Skandal Dreyfussove afera. Zolajeva fanična borba za pravico — Zolajeva zmaga!

Na Martina mesto vina - brozgovina

Ljubljana, 11. novembra.

Od včeraj kmalu po 7 je neprestano deževalo tja v pozno noč. Takoj je bilo opažati naglo narastanje Ljubljane in drugih voda. Tako pred polnočjo je zavel mrzel veter, ki nam je prinesel prvi sneg. Po treh jesensko lepih dneh smo doživeli nagel in velik vremenski preobrat. Močno je snežilo celo noč in snežni metej traja dalje.

Ko so se zaspali Ljubljanci davi prebudili in pokukali skozi okno, so vsi presenečeni pripomnili: »Kaj, sneg? Ni mogoče?« Lani je prvi sneg zapadel že 5. oktobra, letos smo ga dobili na Martina. Saljivci so takoj začeli snežni pojav na ta dan različno komentirati. Nekdo je vzklilil:

»Na Martina mesto dobrega vina brozgovina!« Stari ljudje pravijo drugače, da Martin sončen in lep prinese čez tri dni sneg. Že deset in deset letja ni bilo tako vremensko nagajivega vremena na ta dan. Martinovo nedeljo bomo pač praznovali pod belo odejo. Namesto goske se bomo morali zadovoljiti s skromno pečenko, kar je posebno videti, da je letos ljubljanski živilski trg prav slabo založen z gosmi in purani. Dogon te perutnine je skoraj izostal.

Moker, zelo težak sneg je najprej povzročil po mestnih ulicah veliko brozgo. Zelo je oviran cestni promet in znameniti ljubljanski tramvaj napenja vse moči, da bi mogel redno voziti, pa se pojavljajo na progah različne ovire in nepravilnosti. Cestno nadzorstvo je davi z vsemi razpoložljivimi delovnimi silami naglo organiziralo čiščenje glavnih prometnih cest in ulic.

Mokri sneg je dalje na mnogih krajih potrgal telefonske in brozjavne žice, pa tudi žice električne napeljave. Delavci so hiteli z dolgimi drogovi strasati z žic sneg, da so tako vsaj rešili nekatere važne zveze.

Premetena ponarejevalca tombolskih kart

Celje, 9. novembra.

Danes ob 8 jutraj je bila v veliki dvorani okrognega sodišča v Celju zanimiva razprava proti dvema pretkanima ponarejevalcema tombolskih kart, bratoma 29 letnemu Komoveu Lovrenču, in 26 letnemu Ivanu Komoveu, ki sta v številnih primerih ponarejala številke na tombolskih kartah in s ponarejenimi kartami, ki sta jih predlagala vsakokratnemu prirediteljskemu odboru v izročitev dobitkov, dobila na nepošten način več lepih dobitkov. Brata Komovec sta bila že večkrat kaznovana zaradi sličnih goljufij. Tako je Lovrenč sedel v zaporih mariborskega okrognega sodišča enkrat 10 mesecev, drugič pa 6 mesecev strogega zapore.

Novo poštno poslopje v Kranju

Ljubljana, 10. novembra 1937.

Pred kratkim je bila v Kranju komisijaka obravnava, ki je ugotovila gradbeni program in kakovost stavbišča, na katerem naj bi se zgradilo novo poštno poslopje v Kranju. Mestna občina v Kranju je namreč pripravljena brezplačno odstojiti državi okrog 900 m² zemljišča na tako zvani Podrtini na vogalu Majstrovega trga in Bleiweisove ulice. Po želji kranjske mestne občine mora biti novo poštno poslopje dvonadstropno, zunanost poslopja pa v skladu z zunanostjo hiš v okolici. Občina da državi to zemljišče brezplačno v last pod pogojem, če bo država najkasneje v roku dveh let potem, ko bo daritvena pogodba podpisana, začela z graditvijo nove pošte. Komisija je v zvezi z izvedenici poštne uprave ugotovila vse potrebne prostore, ki naj bi jih imela nova pošta in predlagala, naj tehnični odelček banske uprave izdela za novo poštno poslopje potrebne načrte. G. ban dr. Marko Natlačen je poročilo komisije potrdil in odredil, naj tehnični odelček banske uprave sestavi splošni načrt s približnim proračunom, ki bo služil kot podlaga za končno obravnavo in sestavo podrobnih načrtov.

Ali ste že poravnali naročnino?

Po mnogih vrtovih so bile pozne jesenske rože v najlepše razvoju. Ker ni nikdo računal čez noč na sneg, jih mnogi niso zavarovali. Lepe krizanteme je težki sneg polomil, uničil je raznovrstne lepe dalije. Škoda pa je že sedaj mokri sneg napravil po sadovnjakih in drevoredih. Na mnogih drevju listje še ni odpadlo. Ko se je sneg vsedel na listje in tako obtežil vejice, se je drevje začelo kloniti in sneg je lomil močne veje.

Kakor smo že omenili, je Ljubljana v telefonskem prometu tudi odrezana z važnimi centri ter ni bilo mogoče dobiti zvez.

Na Sv. Petra nasipu so se že dopoldne pojavili prvi vozniki, ki so privozili z ulic sneg in ga metali v Ljubljano.

Zaradi včerajšnjega močno deževnega vremena je delo na mnogih stavbah skoraj počivalo. Današnji sneg pa je vsa dela popolnoma ustavil. Ljubljanci so zadnje lepe dneve z največjo radovednostjo pričakovali, kdaj bo na »Sloncu« zavihrala zastava in kdaj bodo pribili zeleni smrekovi vršček. Zadnji čas so dela pri tej veliki stavbi naglo napredovala. Sedaj tu delo popolnoma počiva. Enako je na drugih stavbah.

Zimski športniki se nekako vesele snega in zatrujejo, da bo letos izredno ugodna zima za zimski šport.

Reveži pa so davi z globoko skrbjo gledali na sneg in žalostno pripomnili: »Kaj bo z nami? Kje je kurjava? Kaj, ko pritisne še mraz?« Tudi kmet splošno ni zadovoljen tega snega po eni strani. Lepi novembrski dnevi so bili kakor našaš, da je kmet hotel spravljati iz gozdov stelo in listje.

Različno je bil torej pozdravljen prvi, Martinov sneg!

Dne 29. avgusta t. l. je bila tombola gasilcev-steklarjev v Hrastniku. Tja sta prišla tudi Komovec Lovrenč in njegov brat Ivan. Nakupila sta si najprej srečk in se udeležila tombole. Skušala sta priiti do glavnega dobitka, in sicer na ta način, da je Komovec Lovrenč na eni izmed srečk

ponaredil s svinčnikom in globinom številke in tako ponarejeno srečko izročil bratu Ivanu, da dvigne glavni dobitek, in sicer motorno kolo, vredno 4000 din. Cim pa je preglednik finančne kontrole, Rudolf Oblak, predloženo srečko pregledal, je opazil, da je srečka ponarejena in je hotel Komoveca Ivana zadržati. Ta pa se je pomešal med množico udeležencev tombole, vendar pa se mu ni posrečilo uteči. Komovec Lovrenč in Ivan sta postopala prav tako na drugih tombolah, delala sta pa tako pretkano in previdno, da vodstvo tombol pri predložitvi srečk ponarejenih številki ni opazilo in jima je dobitke vsakokrat izročilo. Številki tombolskih kart pa nista ponarejala samo s svinčnikom ter globinom, temveč sta tudi v mnogih primerih na pretkani način prelepla bel papir čez številko, katera jima ni odgovarjala za glavni dobitek. V Škofji Loki sta 8. avgusta zadela s takimi srečkami 1 moško in 1 žensko kolo, na gasilski tomboli v Hrastniku 1. 1935 šivalni stroj, Komovec sam pa na Dobrovi pri Ljubljani dne 25. julija t. l. moško kolo. Vse na tombolah dobljene stvari sta prodala neki Balačičevci Jerič, šivalni stroj, ki sta ga zadela v Hrastniku, krojačo Vovčevku Dominiku iz Hrastnika, kolo pa, ki ga je zadel Komovec Lovrenč na tomboli na Dobrovi, je takoj prodal Faturju Francu, delavcu v Šujci. Kupovalce svojih predmetov sta prevrila s tujim imenom, največkrat pod imenom Trnovšek.

Obdolženca sta pred sodiščem v celoti priznala svoja dejanja in tudi to, da živita brez stalne zaposlitve. Iz njunih zagovorov pa izhaja, da se iz delamrznosti nočeta poprijeti stalne zaposlitve in da sta se zadnji dve leti potepala zlasti po ljubljanskem in kranjskem okraju.

Po dolgem posvetovanju sodnikov je sodišče obsodilo Komoveca Lovrenča po § 362, 157, 62, 63 in 71-4 kazenskega zakona na 2 leti robove in 800 din denarne kazni, njegovega brata Ivana pa na 8 mesecev strogega zapore in 400 din denarne kazni, dalje Lovrenča za dobo 3 let in Ivana za 1 leto izgube častnih državljskih pravic.

Požar v Laškem

Laško, 10. nov.

V ponedeljek zvečer ob 20.10 je gasilski rog naznanil požar. Gorelo je ostriše na zgradbi svoječasne tovarne umetnega škrlja »Kamenite«, ki pa že dalj časa ne obratuje. Ker pa so ogenj pravčasno opazili in so gasilci bili tudi na mestu, se je posrečilo preprečiti večjo škodo. Računajo pa jo še vedno na okrog 2.000 do 3.000 dinarjev; ako bi požar nastal pozneje, to je pozno v noč, ko že vse spi, bi lahko zavzel katasstrofalni obseg ter bi bila velika nevarnost tudi za sosednja poslopja.

Vzrok požara je najbrže ta, da je pri popraviljanju strehe omenjenega »Kamenite« po nesreči ali po neprevidnosti padla kakšna iskra ali košček žarčnega oglja iz pečice na leseno podstřešje. Izsušeno gradje je potem počasi začelo tleči.

To je že tretji požar v nekaj tednih, kar je za Laško nekaj nenavadnega. Prej ni bilo več let niti v mestu niti v okolici nobenega požara.

Drzna prevara na račun okrajnega cestnega odbora

Maribor, 10. novembra.

Pri okrajnem cestnem odboru v Mariboru so ugotovili danes, da so postali žrtve drzne prevare. Izplačali so 10.000 din neznanemu človeku, ki se je predstavil s krivim imenom ter je inkasiral denar za dobavljeni gramoz, katerega pa v resnici ni nikoli dobavil. Okrajni cestni odbor izplačuje sedaj dobavitelje gramaza, Med temi je tudi posestnik Josip Rojko iz Sp. Dupleka pri Mariboru, ki je dobavil 130 kubičnih metrov gramaza ter bi moral zanj prejeti 10.000 din. Rojka v pisarni okrajnega cestnega odbora osebno nihče ne pozna. Ko se je včeraj dopoldne zglasil kmečko oblečen možakar v omenjeni pisarni ter se je predstavil kot dobavitelj gramaza Josip Rojko, ni nihče dvomil, da to morda le ni pravi Rojko, pa so mu brez vsega zadržka izplačali deset jurjev. Možakar je denar skrbno preštel, podpisal pobotnico in še odrajal državne davke, ki se morajo ob taki priliki takoj plačati, potem pa je prijazno pozdravil osebe v pisarni in odšel. V pisarni so zabeležili v knjige izplačilo in stvar je bila v redu. Danes dopoldne pa je prišel v pisarno okrajnega cestnega odbora zopet kmečko oblečen mož ter se je

predstavil kot posestnik Josip Rojko iz Dupleka, ki je prišel po 10.000 din za dobavljeni gramoz. Dočim niso uradniki včeraj pri izplačilu delali nobenih komedij, so sedaj začudeni gledali tega moža; skrajša so mislili, da se morda norčuje iz njih ali pa jih skuša potegniti, da bi še njemu izplačali deset jurjev. Ko so mu povedali, da so že včeraj izplačali pravega Rojka, se je mož razburil ter jel dokazovati, da je pravi Rojko Josip edino on. Ker je imel pri sebi razne izkaznice, poleg tega pa se je pozival še na priče, ki ga poznajo, je uradnike v pisarni pogrelo. Šele sedaj so spoznali, da je današnji Rojko že pravi, da pa jih je oni včerajšnji potegnil prav pošteno ter so izplačali Rojkov denar nekemu, ki ni bil Rojko in sploh ne vedo, kdo da je. Takoj so telefonirali na policijo in policijski aparat je stopil v akcijo. Pravi Rojko je dal pri tem uradnikom kriminalnega oddelka nekatere uporabljive podatke. Tako se je baje v njegovi sosesčini že poprej govorilo, da ne bo dobil izplačanega denarja pri okrajnem cestnem odboru. V tej smeri so se začele poizvedbe ter je upati, da se »Rojko št 2« ne bo dolgo veselil lahko prisluženega plena.

KINO UNION

PREMIERA. Epopeja vztrajne borbe za obstanek tlačenega slovaškega naroda

Hajduk Janošik

V glavnih vlogah: ZLATA HAJDUKOVA, PAVEL DIELIK

Streške vaje cerkniške JNS

Cerknica, 10. novembra.

Veseli so se vračali v nedeljo, 7. novembra cerkniški lovič domov. Sreča jim je bila naklonjena in mila kot že davno ne. Kdo bi jim zameril, če so po stari lovski navadi vsi krenili v gostilno na likof. To je že stara lovška navada in menda že celo pravica, samo da še ni uzakonjena. Pri taki priliki so seveda deležni k doseženemu uspehu vse polno čestitk, kar navsezadnje tudi ni nič slabega. Tudi ne štejemo nikomur v zlo, če kdo dobi za take čestitke kozarec vina, ki bi ga sicer drugače ne dobil tako poceni. Do tu je torej vse v redu in vse prav.

Ni pa prav, kar se je zgodilo pomeje. Ko so se okrog pol 11 zvečer cerkniški lovič z dr. Pušenjakom na čelu — njegovi družbi je bil še cerkniški učitelj Kristen — vračali iz Dolenje vasi proti Cerknici, so hoteli menda imeti generalno vajo v streljanju. Hudomušneži so rekli, da »forrikas« pomlajena JNS, ki naj vsem nasprotnikom pove, da bo kmalu prišel čas, da dobi zopet vso moč v svoje roke, če drugače ne, pa s puško in revolverjem. Drugi, in teh je bilo največ, so v strahu stajali iz svojih toplih postelj in čakali, kaj bo. Mislili so, da so prišli razbojniki, da orož-

niki love zloglasnega Urbanča. Tretji so celo mislili, da se granicirari na meji bojujejo s tihotapci ali pa da se je na meji kaj hujšega zgodilo. Skratka, bilo je vse začudeno in preplašeno. Padlo je namreč okrog 60 streliv iz pušk, torej cela vojska.

Ko se je omenjena družba približala Cerknici, je prišel iz gostilne Mele brivec Nikola Simiček ves v strahu. Komaj vpraša, kaj je, ga eden izmed družbe lopne po glavi, da pade na tla. Slabo bi se mu bilo godilo, če mu ne bi priskočili na pomoč ostali gostje iz gostilne. Repič pa je celo nabito puško naperil proti enemu gostu, pa so ga k sreči ostali razorožili in puško spravili na varno. Kako je drugo jutro prišla dotična puška dr. Pušenjaku v roke, je dosedaj še uganka, pa upajmo, da se bo kmalu pojasnila. Ko je dr. Pušenjak videl večjo družbo domačih ljudi, se je izrazil, da tukaj smrdi in jo je popihal domov. Gospoda doktorja bi se drznili vprašati, če mu tudi denar notranjskih ljudi smrdi, s katerim si je nakupil toliko dobrin tega sveta.

Vso zadevo vodijo energično cerkniški orožniki. Merodajno oblast pa prosimo, naj krivce po zakonu kaznuje.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Po stanju danes ob 7 zj.

Kraj	Barometar	Temperatura	Relativna vlaga	Veter	Pada-vine
Ljubljana	755-5	12-9-4	93	0	87-0 dež, sneg
Maribor	755-5	12-9-4	93	0	87-0 dež, sneg
Zagreb	754-2	9-0-12-0	95	6 SE	0-4 dež
Belgrad	757-0	9-0-12-0	80	7 ESE	0-2 dež
Sarajevo	760-0	4-0-12-0	95	0	2-0 dež
Skopje	758-7	7-0-15-0	95	10	0
Split	758-4	11-0-16-0	90	10 NE	2-0 dež
Kumbar	758-1	9-0-12-0	90	8 NNE	32-0 dež
Rab	757-3	10-0-12-0	90	10 SSE	47-0 dež

Pripomba. Vremenska poročila od Belgrada naprej se nanašajo na prejšnji dan.

Vremenska napoved: Oblačno nestalno vreme s snegom in dežjem.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerja do danes: Večerja je pričelo deževati ob 8.30 in je ves dan neprestano deževalo, popoldne v močnih nalih. Ponoči okrog 10 je med dežjem nalezaval sneg, ob 11 pa je pričelo snežiti in je snežilo vso noč nepretrgoma. Višina snega ob 7 10 cm.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 11. novembra: Martin. Petek, 12. novembra: Aveljilj.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komolar, Vič, Tržaška cesta.

TEL. 27-30 **SLOGA**

Prekrasni veselelji v naravnih barvah

„Ramona“

V glavnih vlogah: Loreta Young, Kent Taylor, Don Ameche, Nemški dialog

TEL. 21-24 **MATICA**

samo še danes ob 16, in 19-15 uri krasi Ljubljano in glasbeni veselelji

K novim obalam

Ob 21-15 uri premiera enobalnega filmskega dela iz zgodovine človeštva

VEST CLOVEŠTVA - Emile Zola

Paul Muni

TEL. 22-21 **UNION**

Premiera

Epopeja vztrajne borbe za obstanek tlačnega slovaškega naroda

Hajduk Janošik

V glavnih vlogah: Zlata Hajdukova, in Pavel Dželić

Predstave ob 16, 19, in 21-15 uri

Teden zbiranja ponošene obleke in obutve. Po raznih okrajih zbira občina ta teden obrabljene predmete obleke in obutve. Danes je postavila zbiralni stojnici na Ajdovščini pred kavarno Evropo in na Viču pred cerkvijo, ter vabi prebivalce teh okrajev, da darujejo za reveže odložene obleke, obutve in perilo. Zbiranje se bo vršilo le ob suhem vremenu od 9 zjutraj do 3 popoldne.

Františkanska prosveta v Ljubljani ponovi na Martinovo nedeljo, 14. novembra ob osmih zvečer v františkanski dvorani Ogrinčevovo veselje v treh dejanjih: »V Ljubljano jo dajmo!« v režiji g. Milana Skrbišnika, režiserja Nar. gledališča. Med odmore šaljivi nastopi in prosta zabava. Na koncu predstave prejme lastnik izžrebane vstopnice Martinovo gos. Vstopnice od 6 din navzdol v predprodaji v pisarni »Pax et bonum«. Člani imajo popust. Če se hočete na Martinovo nedeljo nepriljudno zabavati, rezervirajte si vstopnice za naš večer.

Opozarjamo občinstvo, da so izdelki slepe mladine razstavljeni v izložbah Jugoslovanske in Učiteljske tiskarne ter v izložbah sledečih trgovin: Mayer, Elite, Bonač, Stilič, Vera Remec in Petriček. Posebno pozornost vzbujajo iz svile umetno pleteni prti in prtički, delo popolnoma slepe deklice. Razstavljeni so tudi primeri vseh treh pisav, ki se jih poslužujejo slepi ter pripomočki, ki jih rabijo pri pisanju.

V františkanski dvorani bo v soboto in nedeljo prvi nastop slepe mladine v Ljubljani. Vstopnice se dajo v predprodaji v pisarni »Pax et bonum« v pasazi.

Ruska Matica. Ruska Matica priredi v soboto, dne 13. t. m. ob 20 v dvorani bivšega hotela Tivoli literarni večer ob priliki 85. obletnice smrti slavnega ruskega pisatelja N. V. Gogolja. Na sporedu: 1. predavanje g. univ. prof. dr. Evgena Spektorskega o osebnosti in pomenu N. V. Gogolja; 2. recitacije odlomkov iz Gogoljevih del, ki jih bodo izvajali udeleženci ruskega tečaja pri Ruski Matici in ruska mladina. Vstop prost. Vabljeni so vsi prijatelji ruske književnosti.

Na Brezjah bo postavila Zveza bojevnikov spomenik neznanemu slovenskemu vojaku — vsem slovenskim žrtvam svetovne vojne. Na mirovno nedeljo, 14. novembra, bo priredila po vsej Sloveniji nabiranje darov za to prelepo zamisel. Slovenci, darujte za spomenik, ki bo znak naše skupnosti, za vednosti in kulture. S tem bomo pokazali, da se zavemo žrtve za našo svobodo. Nabrani denar bo pa Zveza porabila tudi za podpiranje revnih vojakov, invalidov, vdov in sirot umrlih vojakov svetovne vojne.

VI. prosvetni večer, ki bo 12. novembra ob 8 v beli dvorani hotela Union, nam bo pokazal, kako razvito je bilo prosvetno delo na Goriškem pred vojno in po vojni. Predstavili se nam bodo odlični kulturni delavci izpred vojne dobe, videli bomo uspehe njihovega dela, ki je baš najlepše vzcvetelo l. 1914, ko je izbruhnil svetovni požar. Med vojsko počivajo muze, tako je tudi delo na prosvetnem polju počivalo. Nove razmere, ki so nastale na Goriškem, so klicale tudi po novem kulturnem udeleževanju. Tudi tukaj vidimo celo vrsto naših odličnih Goričanov, kateri niso zapustili svojega naroda samega na njegovi grudi. Nekaj let je zelo lepo uspelo društveno življenje, katerega je vodil g. predavatelj prof. Filip Terčelj. Zato opozarjamo na to predavanje zlasti goriške in primorske Slovence, da pregledajo skupno to lepo stran naše zgodovine. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7: sedeži 3 din, stojišča 2 din, za dijakke 1 din.

Tujski promet v Ljubljani v pretekli sezoni

Ljubljana, 10. novembra.

Letošnji tujski promet v Ljubljani ne kaže posebno razgibane in razveseljive slike. Na splošno je položaj enak, kot je bil v preteklem letu. Sicer je prišlo v mesto nekaj več tujcev kot lani, je bilo pa zato manj domačih posetnikov in tako sta se obe številki med seboj nekako izravnali. Promet pa je bil že v letu 1936 za okrog 25% manjši kot l. 1935 in torej ni bil preveč ugoden.

Vzrok, da se tujski promet letos v Ljubljani ni mogel razviti na nekdanjo stopnjo, je predvsem v vremenskih prilikah; saj je globoko v mesec julij trajalo deževje, lepo vreme pa je v poletnih dneh trajalo prav za prav samo v avgustu — a še tedaj ne trajno — september, ki je po navadi tudi zelo ugoden za obisk naših krajev, pa je bil zopet do dve tretjini deževen.

Nastanitvena kapaciteta Ljubljane je ostala letos v bistvu ista kot preteklo leto. Glavni ljubljanski hoteli so obdržali skoraj enako število sob in postelj, razen hotela »Slonac«, ki so ga v začetku poletja začeli podirati. Zato pa je odprl hotel Miklič nov trakt in se je to razmerje izravnalo. V glavnih ljubljanskih hotelih in gostilnah je bilo na razpolago za tuje 385 sob in 521 postelj. Ko pa bo dozidan hotel »Slonac«, pa se bo število sob še povečalo.

Največji obisk je bil v avgustu, največ prenočnin pa je bilo doseženih v mesecu septembru. Število prenočnin je naraslo še v mesecih maju, juniju, juliju. Med inozemskimi obiskovalci so na prvem mestu Nemci iz Rajha, ki so postali zaradi valutnih dogovorov naši glavni gostje.

Kakšni so vzroki, da tujski promet v Ljubljani in Sloveniji sploh ne uspeva tako, kot bi bilo želeli? — Krive so razne okoliščine, v prvi vrsti pa

naše slabe prometne razmere

Razmere na naših cestah so jako slabe. Poprava in restavracija cest ne napreduje v tistem tempu, kakor poslabšanje in tako postajajo razmere na naših cestah leto za leto slabše. Slabe ceste zaдрžujejo tuje avtomobiliste; saj je znano, da potniki v velikih avtobusih čisto izstopajo v St. Ilju in se peljejo do Rakeke z železnico, na Rakeku pa jih zopet čaka avtobus. Prav tako je v obratni smeri. Nič ne pomaga, če so niže na jugu krasne ceste. Če vidi tujec, ki pride v našo državo, naše slabe ceste, se čisto premisli ter se rajši odpelje drugam, kjer so ceste razmere boljše. Velika škoda za naš tujski promet je tudi, da še vedno nimamo

niti cestne niti železniške zveze z morjem

Od dobre zveze z morjem si moremo obetati ogromen razmah Ljubljane, ne le v tujsko-prometnem ozirju, temveč v gospodarskem pogledu sploh.

Pa tudi naše železnice kažejo jako žalostno sliko. Zveze še vedno niso zadovoljive. Zveza Ljubljane s Kranjsko goro n. pr. traja še vedno v najhitrejšem in najboljšem času tri in pol ure, kar pomeni, da vozi železnica naravnost s polževo naglico. Poleg tega imajo vlaki redne za-

mude, tako pri odhajanju kakor pri prihajanju, kar je postalo že naravnost usodno. Molotnih vlakov kljub številnim prošnjam ne dobimo in jih ne dobimo.

Ljubljana pa potrebuje za napredek svojega tujskega prometa tudi izboljšanje gostinstva; navzlic velikemu številu gostiln ima Ljubljana še vedno malo prijaznih lokalov, kjer bi se točila res dobra, pristna vina in kjer bi nudili dobro in okusno hrano po nizki ceni. Tudi zunanja oprema ljubljanskih gostiln je razmeroma še na precej nizki stopnji.

Za tujski promet so važne tudi razne

prireditve večjega obsega

V pretekli sezoni ni bilo v Ljubljani, razen običajnih dveh velesejmskih prireditev, nikakih večjih prireditev. Mestna občina sama se zadnja leta ne spušča več v večje prireditve, ker so bile nekatere prejšnje prireditve silno deficitne, tako da je morala mestna občina v enem samem primeru doplačati 100.000 din. Dobro bi bilo, če bi se za večje prireditve v Ljubljani osnoval poseben prireditveni odbor, v katerem bi bili enako močno zastopani: gledališče, mestna občina, glasbene institucije in po možnosti še kakšne finančne skupine ter Velesejme. Ta odbor bi mogel potem redno leto za letom ustvarjati in financirati večje prireditve.

V bodočem proračunskem letu namerava mestno poglavarstvo, kot nam je znano, izdati nov prospekt za mesto Ljubljano, dalje namerja založiti reprezentančni foto-album ljubljanskih posnetkov, prirediti ponovne informativne tečaje za strošno osebo v hotelih in podpreti gostilničarsko strokovno nadaljevalno šolo. Podpreti namerava tudi večje tujsko-prometne prireditve in akcije v Ljubljani ter odpreti po možnosti skupno z Zvezo za tujski promet informativno pisarno v Ljubljani.

Na ta način je upati, da se bo tujski promet tudi v Ljubljani sčasoma dvignil. Razmahnil pa bo v polni meri, kadar bodo tudi prometne razmere zadostno urejene, zlasti pa, kadar bo odprta naša zveza z morjem.

Nova žel. postaja v Radgoni

Komisija, ki se je sestala dne 7. t. m. in v kateri so bili načelnik gradbenega oddelka iz Belgrada g. ing. Smidinger, ravnatelj gosp. dr. Fatur, načelnik gradbenega oddelka ljubljanskega ravnateljstva g. inž. Stojkovič in šef progovne sekcije g. inž. Urbančič iz Ptuja, je odločila, da bo nova postaja stala nekoliko nižje in bo v ta namen prodal svet g. Karbaš.

Zastopnik trške občine g. Hrastelj Joža je v imenu občine obljubil, da bo občina prispevala k graditvi nove postaje na ta način, da bo gospodarski odbor trški dal brezplačno na razpolago strošno opremo za novo postajo, opremo pa dal po znatno znižani ceni iz svojih občinskih oprekanov.

Licitacija bo meseca januarja, z delom pa bodo pričeli takoj spomladi, tako da bo nova zgradba drugo leto že v prometu.

Predavanje Nemca Karla Luthra

Ljubljana, 11. nov.

Sinoči je predaval v františkanski dvorani nemški novinar in urednik zimske-sportne revije »Der Winter« Karla Luther. Predavatelja je dokaj številnemu občinstvu predstavil g. Joso Gorec, ki je v uvodu opravičil zamudo predavanja, ki bi moralo biti že v soboto zvečer. Napaka je pač bila v tem, da ni bilo mogoče dobiti projekcijskega aparata, pa tudi večerajšnji ni povsem ustrezal formatu slik, ki jih je imel s seboj predavatelj.

V skoraj poldrugo uro dolgem predavanju je predavatelj v lahkotni in šegavi besedi govoril o lepota zimskega in poletnega športa. Ves ton predavanja je nakazala že prva slika: Športnik se pripravlja na nove podvige za zimo ob čaši dobrega piva. Temu lahkotnemu tonu je

Spomenik Antonu Foersterju. Park pred Glasbeno Matico ob Vegovi ulici dobi nov okras. V nedeljo namreč odkrije Glasbena Matica ljubljanska v svojem parku poleg spomenika p. Hugolina Sattnerja spomenik Antonu Foersterju. Oba znamenita moža sta z največjo vneto delovala skupno celo vrsto let za prosep naše posvetne in cerkvene glasbe. Anton Foerster je bil gospodar stolnega kora, p. Hugolin pa je imel umetniško vodstvo pri č. oo. františkanih. Slavnost odkritja se začne točno ob pol 12 s tem, da bo Orkestralno društvo Glasbene Matice s spremljevanjem orgel zaigralo v Hubadovi dvorani Foersterjevo koračnico na narodne motive. Temu sledi pozdravni govor predsednika Glasbene Matice dr. Vladimira Raavniharja in govor o Antonu Foersterju, ki ga bo govoril stolni dekan, kanonik in skladatelj dr. Franc. Kinovec. Na prošnjo Glasbene Matice bo prevzela tudi ta spomenik v varstvo mestna občina Ljubljanska. Govorili bodo zastopniki raznih društev ter polagali vence pred lik našega slavnega skladatelja. Slavnost odkritja zaključijo mešani zbor Glasbene Matice, ki bo zapel enega najbolj učinkovitih Foersterjevih mešanih zborov: Mogočno se dvigajo naše gore. V ponedeljek zvečer pa bo ob 20 v veliki Filharmonični dvorani koncert Glasbene Matice in s tem koncertom je zaključen drugi del Foersterjeve proslave. Tretji del se vrši potem v Narodnem gledališču prihodnjo soboto, 20. t. m., z vzporeditvijo »Gorenjskega slavčaka«. Vstopnice za koncert prodaja knjigarna Glasbene Matice.

Sole vabimo, da si pod vodstvom svojih glasbenih učiteljev ogledajo glasbeno razstavo »Anton Foerster in njegova doba« v mali Filharmonični dvorani. Razstava je odprta dnevno od 15. do 17. ure in v nedeljo, dne 14. novembra od 9. do pol 12. dopoldne. Vstop prost.

Ljubljansko gledališče

DRAMA: Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 11. novembra: Ob 15: Viničarji. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Petek, 12. novembra: Zaprtlo.

Opera — Začetek ob 20.

Četrtek, 11. novembra: Evangelinik. Red Četrtek. Gostovanje gosp. J. Gostjica.

Petek, 12. novembra: Zaprtlo.

Od tu in tam

Prvaki b. SDS Večeslav Vilder, Sava Kosanović, dr. Kostič in dr. Budisavljevič so večeraj skupno obiskali dr. Vladka Mačka. Dr. Kostič in dr. Budisavljevič sta prišla iz Belgrada, kjer sta se najbrže pomnila z belgradskim delom združene opozicije o nadaljnjem delu združene opozicije po programu, kakor so ga postavili na svojem sestanku vsi šefi opozicije. Enako delavni so tudi Belgradčani. Vsaka skupina iz opozicije ima redne sestanke in pretresa politični položaj.

V Sarajevu je umrl brat ministra dr. Selkije Behmena, dr. Mahmud Behmen. V svojih dijaških letih je bil Mahmud revolucionar, ki je moral za uvoje nacionalno delo tudi trpeti. Po vojni se je udejstvoval v muslimanski stranki dr. Spaha, za poslanca pa je bil l. 1935 izvoljen na listi dr. Vl. Mačka. Zadnji leti je bil tudi ravnatelj »Pravde«, sarajevskega glasila JRZ.

Znani duhoviti karikaturist in slikar, ki je s svojimi karikaturami iz našega političnega življenja dolga leta zakladal jugoslovanske humoristične liste, Sergej Mironović Golovčenko, je večeraj v Zagrebu umrl. Po rodu je bil pokojnik Rus, ki je z drugimi emigranti vred pobegnil v našo državo po izbruhu revolucije. Tamkaj je študiral vojno akademijo in bil sošolec nedavno ustreljenega maršala Tuhačevskega. Tisti, ki so se mnogokrat čudili njegovim duhovitim karikaturam, bodo njegovo smrt obžalovali.

S pomlajevalno afero, ki je nedavno dvignila v Novem Sadu obilo prahu, se bo moralo sodišče ponovno baviti. Okrožno sodišče je namreč na prvi razpravi zdravnika dr. Uzelca, ki se je pri nas prvi podstopil takih poskusov, oprostiti obtožbe, ki jo je proti zdravniku vložil neki delavec, češ da ga je zdravnik preslepil in na njem izvršil nedovoljeno operacijo v korist nekega plešastega gospoda iz Belgrada. Tožitelj se je po tej sodni razsodbi pritožil na kasačijo, ki je razveljavila oprotito razsodbo in naložila sodišču, da se z zadevo dr. Uzelca ponovno bavi.

Promet Poštne hranilnice oktobra 1937: Meseca oktobra je štednja uspešno napredovala. Prišlo je 5.376 novih vlagalcev, tako da nalaga zdaj pri Poštni hranilnici 464.381 oseb, vsota vlog je pa poskočila za 8.110.347,81 din in je znašala konec oktobra 1.169.312.028,05 din. — V čekovnem prometu so odprli 107 čekovnih računov, tako da je zdaj pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah skupaj 25.637 čekovnih računov. Promet po teh računih je znašal oktobra 7.887.216.420,38 din. Od tega se je izvršilo s prenosom brez uporabe gotovine 5458%. — Stanje vlog po čekovnih računih je znašalo konec oktobra 1.713.822.825,62 dinarjev. Celotne vloge pri Poštni hranilnici znašajo torej skoraj 3 milijarde din.

Narodna banka objavlja, da je dne 10. novembra izplačevala nova klirinška nakazila z Italije od št. 8320 do vštete št. 8883 z dne 2. oktobra.

Splošna državna statistika uradno razglašala, da je bilo meseca oktobra t. l. v vsej državi 12 prilisnih poravnay izven stečaja in 4 stečaji. Po banovinah se stečaji takole razdele: vardarska, vrbaska, zetska, moravska, primorska, savska, Belgrad 0, dravska 2, drinska in dunavska po 1. Priliske poravnave: vardarska, vrbaska, zetska, moravska, primorska, Belgrad 0, dravska 0, drinska 1, dunavska 2 in savska 3.

Švicarski notar, ki je poneveril 150.000 frankov in jih ukradel še 10.000 zveren, je najbrže pobegnil v našo državo. Take vrste obvestilo so večeraj prejeli jugoslovanske policije s podrobnim popisom Hanea Haldemanna (tako se »pošteno« notar piše). Naše policije so o tem obvestile vse orožniške postaje.

Zimski posevki v Vojvodini kažejo zelo dobro, toliko bolj, ker letos skoro ni opaziti armade poljskih miši, ki so lani naredile ogromno škodo. Najbrže je bilo mokro poletje krivo, da se poljski škodljivci niso preveč razmnožili odnočno, da so celo poginili.

Za bogatimi rudnimi zakladi naše države so začeli stikati nemški inženjeri in podobni strokovnjaki. V Bosni se že dalje časa nahaja neka nemška skupina, ki raziskuje zlasti ležišča v onih rudnikih, ki so bili znani že v srednjem veku in so jih takrat udi izrabljali, pozneje so jih pa zaradi nerentabilnosti opustili. Taki so rudniki srebra, evinca, in cinka, bakra, železa, antimon, arsen in drugih v osrčju ter severovzhodnem delu Bosne. Sploh je v Bosni postalo živo ter se na vseh krajih potikajo strokovne in nestrokovne komisije, ki iščejo rud in njih bogatih zalog. Rudno bogastvo Bosne je bilo že od nekdaj znano, ne morda samo po koloninah, temveč tudi po kakovosti in se bolj po mnogovrstnosti. Nemci so pa zmerom prvi, kadar se da kje najti nov izvir surovine odnosno odpre podjetje, v katero se spleča naložiti kapital.

Izredno živahno propagando za obisk jugoslovanskih letoviških krajev je razvil med Angleži jugoslovanski tujskoprometni urad v Londonu. Hrvasko časopisje ve poročati, da se je že sedaj prijaviло okrog 60 skupin, ki bodo v teku pomladi obiskale Jugoslavijo. Ker pa to časopisje navaja med kraji, katere bodo ti Angleži obiskali, samo izključno Dalmacijo, se ne moremo obraniti vtisa, da tujskoprometne organizacije v tujini vedo in znajo agitirati za vse druge dele naše države, le za Slovenijo bore, bore malo.

Oljka je letos v Dalmaciji izredno dobro obrodila. Ne samo količina, tudi kakovost je odličnejša. Izračunali so, da bodo vsega sadeža nabrali za kakih 200 vagonov. Prinos je torej rekorden, kajti Dalmacija ni nikoli pridelala oljčnih jagod več kakor za 100 do 150 vagonov. Drugo vprašanje pa je, koliko bo ta dobri pridelek vplival na cene olja. Znano je namreč, da Italijani pokupijo ves ta sadež, da ga doma ostane le malo.

Muslimanski božjepotniki se spet zbirajo, da se bodo odpravili na romanje v Meko in Medino. Sarajevska podružnica »Putnika« je prevzela organizacijo tega potovanja. Romarji bodo odšli iz Sarajeva 10. januarja, vrtnili se bodo pa mesec kasneje. Čeprav je to potovanje drago, se vendar zanj prihlasi vsako leto lepo število bosanskih muslimanov.

Službena mesta pri OUZD so polno zasedena. Zato opozarja Okrožni urad vse prošlee za službo, da naj ne vlagajo novih prošelj.

Kino Union sporoča svojim obiskovalcem, da ni mogel napovedanega filma »Pošast« zaradi tehničnega zadržaka staviti na program, vsled česar se predvaja film »Hajduk Janošik«.

Intelligence Service - največja skrivna družba na svetu

Sredi najbolj zapuščenega dela Anglije stoji skrivnost, na videz popolnoma zapuščen grad. V resnici pa se v njem dela kot morda nikjer drugod na svetu; v njem se vzgajajo ljudje, moški in ženske, člani najpopolnejše in najčudovitejše tajne družbe na svetu, kateri se mora Anglija zahvaliti za svojo v vsakem oziru svetovno moč. Uče se jezikov, uče se spoznavati navade najrazličnejših narodov na svetu in najrazličnejših stanov, od premetenega in krasno nastopajočega diplomata na kakem knežjem ali kraljevem dvoru do najgusnejšega potepuha in pijanca po zakotnih pristaniških breznicah. Vsako vlogo morajo znati popolnoma pristno igrati, saj od njihove igrice odvisi moč in ugled britskega imperija. Utrditi se morajo zoper vsakovrstne napore in bolezni, naučiti se brezslušno plaziti po neznanih in temnih krajih, pravilno ravnati z vsakovrstnim orožjem in rabiti svoje pesti in poznati razne rokoborske zvijače.

Taka je visoka šola »akademikov« Intelligence Servicea (Intelligence Service), angleške tajne policije, oziroma vohunske družbe v mnogostranski službi države.

Dasi je delovanje te družbe zavito v gosto megle skrivnosti in je v Angliji najstrožje prepoovedano o tej družbi kaj pisati, se je vendar nekaterim radovednejšim posrečilo sestaviti vsaj približno sliko iz raznih koščkov obvestil ali važnih dogodkov, pri katerih je bilo jasno, da je deloval I. S.

Medtem ko imajo svoje vzgojevališče v omejenem gradu, imajo svoje

poslovno poslopje

v stari, že zelo očrneli hiši sredi Londona v White Hallu (hvaht hól = bela dvorana). V oknih je videti noč in dan luč, ponoči svetlo, belo, podnevi rdečkasto. Vhod je temen in pijanec v kakor zabrisan. Nobene mogočne straže v sijajni uniformi, ampak navadni gospodje s klobukom na glavi in rokami v žepih.

V tej neznatni stavbi je šest dobro ločenih in različnih oddelkov.

1. FOID (Foreign Office Intelligence Department), ki ima svoje zastopnike pri vseh posla-ništvih, dvorih, vladah itd. sveta, izbrane iz najvišjih krogov, da se lahko nemoteno in brez napake gibljejo med najvažnejšimi osebnostmi.

2. NID (Naval Intel. Dep.), ki služi v angleški mornarici ter pazi nanjo.

3. WOID (War Office Int. Dep.) zbira vesti in pošilja poročila o oboroževanju tujih sil in o nevarnostih izbruha vojske.

4. BOTID (Board of Trade Int. Dep.) se zani-ma za poročila o trgovini in industriji tujih držav.

5. HID (Home Intel. D.) čuva nad ožjo domo-

vino in pazi zlasti na delovanje raznih tujcev v Angliji.

6. CID (Colonial Int. Dep.) proučuje razmere in valovanje življenja po svojih svetovno obsežnih kolonijah s posebnim pododdelkom za Indijo (IID).

„Neznana količina“

Vsak teh šestih oddelkov, ki seveda v svojem delovanju obsegajo vesoljni svet, ima svojega posebnega vodja, strokovnjaka svoje vrste, ki se pe-ča izključno le s svojim oddelkom in vsem nje-govim osebjem, je pa v popolni nevednosti o delo-vanju svojih sosedov, da se tako zagotovi tajnost. Poleg tega pa je še sedem »zemljepisnih« ravnateljev, katerih vsak ima določen del sveta pred očmi, v katerem ustanavlja in vodi delovanje JS-a. Ti pa morajo seveda imeti točen vpogled v vseh šestih oddelkih.

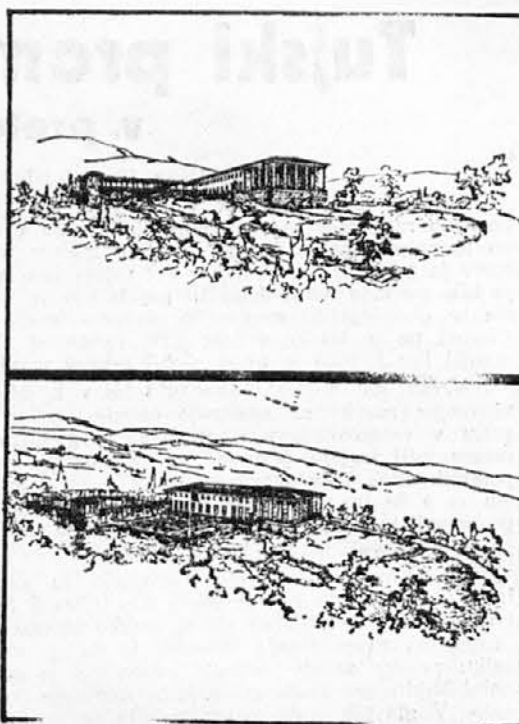
Med temi sedmero ravnateljev je tudi vrhovni vodja vsega društva. Izvolijo ga sami med seboj z velikimi skrivnostnimi obrednimi svečanostmi za okroglo mizo, prav tako kot so volili za časa Cromwella, Zaščitnika Anglije, kakor so ga zgo-dovinarji imenovali (živel je že v 17. stoletju od 1599—1658) ter je ustanovitelj te čudovite angleške organizacije.

Ko izvolijo predsednika, mu izroče pomenljivi zlati ključ, znak njegove vsemoččnosti in odgo-vornosti za varnost kraljeve osebe. Ključ je nam-reč od delavne sobe angleškega kralja; znak, da je varno in pametno delovanje predstavnik ang-leškega imperija odvisno od uspešne pomoči taj-ne družbe, oziroma njenega poglavarja. Ob izvo-litvi pa glava družbe izgubi tudi svoje ime. Noben nepoklican ga ne pozna, na vseh listinah in ukazih se podpisuje samo z »the unknown quantity« (announ pvónliti = neznana količina), izraz, pred katerim se sklonijo najvišje glave, oseba, ki edina lahko ob vsakem času nenapovedano stopi pred kralja.

Namen družbe IS

je, odkriti namene in načrte tujih sil, preden se le-ti morejo uresničiti in izvesti. Odkriti jih mo-rajo v vsakršnih okoliščinah in to iz različnih pod-ročij: trgovinskih, političnih, vojaških, mornariških in diplomatskih. London mora sestaviti točen se-znam vseh obvestil o vsakem gibanju tujih sil vse-ga sveta, tako da ima o njihovi moči in načinu de-lovanja kaj jasno sliko.

Vsa poročila, ki jih dobivajo v White Hallu od svojih številnih in po vsem svetu raztresenih de-lavcev po posebnem telefonu, kablu ali radiu, naj-prej skušajo overiti, nato pa jih razdele po vse-bini, po državi, iz katere so, po oddelku, kamor so

Nemško poslaništvo v Ankari.

namenjena in po verodostojnosti: nova, že posla-na, dvomljiva, nasprotujoča.

Vzdrževanje službe

Kljub bogastvu in radodarnosti angleške za-kladnice, bi ji bilo nemogoče s svojimi, v držav-nem proračunu omejenimi vsotami zadostiti ne-skončne izdatke tega velikega obvestilnega urada. Zato se je polagoma začel ukvarjati z raznimi do-bičkanosnimi zadevami, se osamosvojil, dobil ne-kak monopol za obvestila vseh vrst in postal naj-močnejše denarno podjetje na svetu.

White Hall, ali sedež IS-a prodaja namreč svoja obvestila raznim ministrstvom, ki potrebu-jejo njegove pomoči, prav tako kakor tovarne prodajajo zaloge streliva in orožja. Ker je IS edini in najboljši »tovarnar in nabavljalec« državno-živ-ljenjske važnih obvestil, lahko računa in država mu plača bajne vsote. Da pa si zagotovi še večjih dohodkov, se je spustil v svetovno trgovanje s su-rovini. Svoje postojanke ima na vseh važnih trgovskih potih in prehodih v Gibraltarju, v Suezu, v Capetownu, v Singapoorju, v Honkongu. Vneto preži ob poti, kjer se prevaža žito ali petrolej ali volna in bombaž ali diamanti, čaj, juta, svila, raz-ne rude. Intelligence Service kupuje in zopet pro-daja, sklepa ugodne, premetene pogodbe, uspešno trguje na borzah in polni svoje nenasiťne zaklad-nice, ki ji omogočajo vladati svet.

Mladostna dogodivščina slavnega učenjaka

Edvard Branly, prvi iznajditelj radiofonije in velik prijatelj in pomagač pokojnega Marconija, je star že 93 let. Živel je vedno zelo preprosto in se popolnoma posvečal znanosti.

Vendar pa se mu je v mladosti godilo kot mar-sikateremu mladeniču. Bil je že ravnatelj labora-torija na pariškem vseučilišču ter se je svojemu profesorju tako prikupil, da ga je ta hotel oženiti s svojo hčerko. Branly se je jarma krepko otepal; nekoč pa se profesorju, ki je bil s svojo hčerko in Branlyjem v švi, le posreči ujeti ga v past. Zaprl ga je namreč v sobo svoje hčere in upal, da mu bo s tem vzbudil »zakonski poklic«. Branly pa se je tako razsrdil zaradi nečednega obnašanja svojega profesorja, da je takoj odpovedal službo na vse-učilišču.

Greta Garbo se bo omožila

s slavnim ravnateljem orkestra Leopoldom Sto-kowskim. Tako se govori že povsod. Greta pa se hudeje, kaj imajo ljudje opraviti z njenimi ose-bnimi čustvi do Stokowskega, katere so samo izraz zelo velikega prijateljstva.

30 let živ v krsti

Ni še tako dolgo tega, odkar je umrl v Port Darwinu mož, ki je trideset let spal v krsti. Ta čudak se je pisal Ignatio Iglasius. Bil je nekoč potapljač. Moral pa je ta poklic opustiti, ker je nenadoma težko zbolel. Podal se je v bolnišnico, kjer se je zdravil več tednov. Ko se mu je za-zdelo, da se mu bolezen le obrača malo na boljše, je zapustil bolnišnico, še malo pa ni verjel zdrav-nikom, ki so mu kljub izboljšanju zdravstvenega stanja prerokovali, da ta tako ne bo dolgo živel in da je zato vseeno, če takoj zapusti bolnišnico. Iglasius se je podal v Port Darwin, ter se odločil, da tam preživi svoja stara leta. Naročil si je krsto, jo postavil v svojo spalnico ter tako ča-kal smrti. Od tedaj pa je preteklo že celih tri-deset let. Iglasius je preživel ta leta, čisto ločen od vsega sveta in je pred kratkim umrl v visoki starosti 87 let. V njegovem dnevniku, ki ga je vestno pisal, stoji tudi zapisano, da je ta mož vsako noč spal v krsti, ki si jo je naročil pred 30 leti.

Dišava in zdravilo „pačuli“

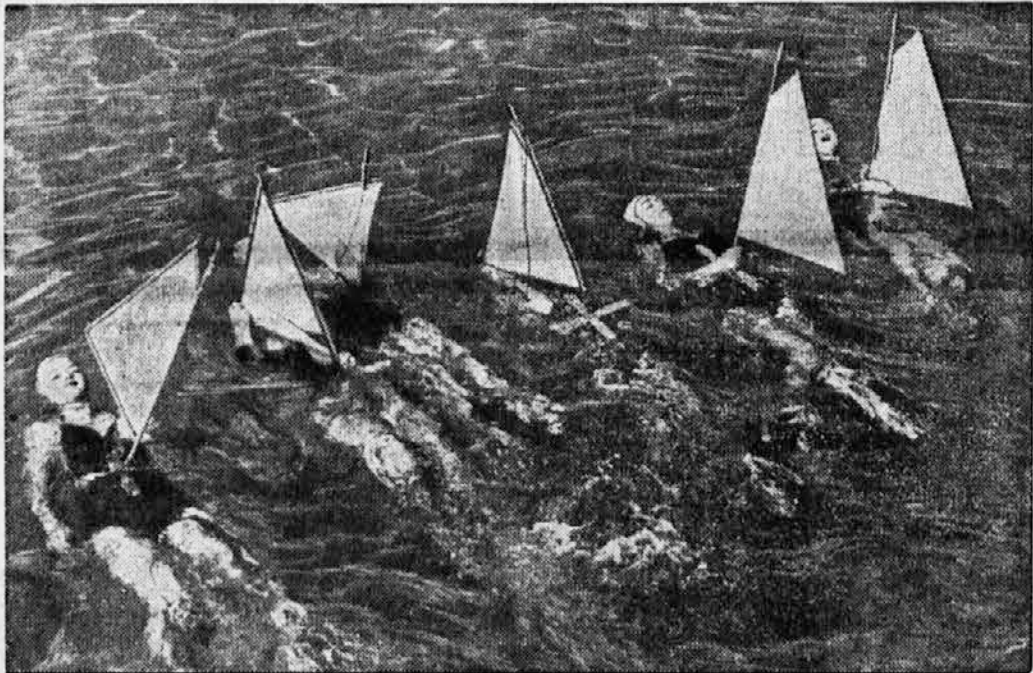
Kakšna zverina pa je spet to, pačuli. Ne, ni to zverina, pač pa blagodišeči parum, ki ga vsaj nekatere ženske tudi pri nas že poznajo. Če ga res pozna, potem najbrž tudi ne vedo več o njem, kakor samo to, da diši, niti na misel jim pa ne pride, da bi razmišljale o tem, kje ga pri-delujejo in kaj prav za prav je. Beseda pačuli je indijskega izvora. Po indijsko se pravi »pač« toliko kot list. Pri tem gre za neko rastlino, ka-tere sok neverjetno močno blagodejno diši. Ta rastlina je v nekem sorodstvu tudi s poprom, o katerem pač ne more nihče reči, da ga ne po-znajo po vsem svetu. Rastlina pačuli je razšir-jena v vročih azijskih pokrajinah in v Oceaniji. Vse vrste rastlin, ki spadajo v to družino, ne služijo človeku kot odlična olepševalna sredstva, pač pa mu nudijo velike koristi tudi v zdravilstvu. Iz nje izdelujejo zdravila za krepitev živcev in zdravljenje žledodnih bolezni, razne zdravilne čaje in likerje, kratko rečeno, pačuli spada le v »bolj-šo družbo«...

Najbolj praktična iznajdba za napovedovanje vremena.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtak, 11. novembra: 12 Poškočni napevi, veseli odmevi (plošbe) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spo-red, obvestila — 13.15 Slavni češki operetni komponisti (Radijski orkester) — 14 Vreme, borza — 18 Češka na-rodna pesem (Radijski orkester) — 18.40 Slovensčina za Slovence (z dr. Rudolf Kolarič) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 10 minut zabave — 20 Koncert: Sodelujejo: Ljublan-šaramel kvartet z vmesnimi spevi g. Mirka Premel. Akademski pevski kvintet in plošbe — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Dvorakovi koncertni plesi (Ra-dijski orkester).

Ob kalifornijski obali so pa res iznajdljivi v izmišljevanju načinov, kako se da najbolj uspešno »zabijati« čas. Človek kot jadralca.

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

43

»Čestitam vam, kapitan...«
»Hvala vam, sire!«
Potem se je guverner obrnil k Barclayu in Randallu:
»Vidva sta še mlada, zato morata malo potrpeti! Toda tudi na vas smo ponosni! Čestitam vama!«
Zatem jih je povabil, naj sedejo.
»Gospoda, jutri pojdete v Chukori! Danes se odpočijte, a jutri na pot!«

Guverner se je več kakor uro dolgo razgovarjal s častniki in na obrazu mu je bilo videti, kako je bil srečen, da se je ta odprava tako dobro končala. Ni govoril o neposredni nevarnosti, ki naj bi grozila Chukotiju in to je Vickersa veselilo bolj, kakor pa dejstvo, da je tako nepričakovano napredoval.

Pri slovesu je guverner obdržal Vickersa pri vratih in mu dejal potihom:

»Vickers, vi ste človek, ki se ne boji smrti...«

Majhni dogodki in pripetljaji.

Ko je Geoffrey odšel, je sir Charles ostal sam. Zamišljeno je sedel v naslanjač ob oknu. Slišal je od polkovnika Campbella za Geoffreyeve skrbi in za čudno ravnanje njegovega brata Perrya, ki je dvoril zaročenki svojega brata.

Guverner Macefield, ki je bil dober prijatelj pokojnega Vickersa, je smatral za svojo dolžnost, da to stvar uredi in da brata pomiri ter spravi, če se bo le dalo.

Perry je prav včeraj prišel s sporočilom iz Lohare in je že bil danes enkrat pri guvernerju.

Zdaj se je Macefield še enkrat odločil, da ga da poklicati k sebi in se z njim prijateljsko porazgovori.

Cez pol ure se je Perry Vickers oglašil pri guvernerju. Po-

zdravil je službeno in vprašal:

»Klicali ste me?«

Sir Charles mu je dejal:

»Sedite! Rad bi se z vami prijateljsko razgovoril.«

»Hvala!« je odgovoril fant in sedel. Malce se je obotavljal, ker je vedel, da bo guverner zdaj skušal nanj vplivati, če mu je Geoffrey le kaj omenil o tistem dogodku pred dvema meseca-ma. Govoril mu bo o časti in dolžnosti, da bi ga pregovoril, da se odreče Elizabete. Toda Perry je trdno sklenil, da bo vztrajal pri svojem namenu in da ne bo žrtvoval ne svoje sreče, ne sre-če dekleta, katero je imel rad in ki je njega ljubilo.

Guverner je začel s tihim glasom:

»Vickersovi so stara vojaška rodbina...«

»Da, sire!«

»Vašega očeta sem poznal še iz Sandhursta... Bila sva prijatelja...«

»Vem, sire!«

»Vi, Perry in vaš brat Geoffrey...« guverner je pri teh be-sedah pogledal fanta, ki ni z ničemer kazal svojega razbur-jenja — »sta dobra vojaka prav kakor vajin pokojni oče. Oba sta naredila lepo kariero... Ponošem sem na vaju.«

»Da, sire!«

V glasu mladega častnika je drhtel prizvok nepotrpež-ljivosti.

»Rekli so mi, da je zdaj prišlo med vama do majhnega ne-soglasja...«

»Nesoglasja?«

Perry se je začudil in se še bolj zresnil.

»Ali ne mislite, da so to bila samo nesporazumljenja in da bi se z dobro voljo dalo vse popraviti?«

»Sire, meni je zelo težko... in ne vem, kako bi vam to pojasnil... Toda vsekakor vam moram reči, da to niso majhna

nesporazumljenja, temveč...«

Guverner se je nasmešnil:

»Toda jaz pa le mislim, da vsa stvar ni tako resna. Mladi ste še in vaš brat...«

Perry ga je precej hladno ustavil:

»Oprostite, sire, toda ali ne mislite, da sva brat in jaz do-volj stara, da sama urediva svoje zasebne zadeve?«

Guverner se je zdrnil in vstal. Bil je malce bled, ker ni pričakoval, da se bo mladi častnik tako držal in odbil vsak poskus za pomirjenje.

»Potem pa nič!« je dejal nato sir Charles s spremenjenim glasom. »Hvala lepa, lahko greste!«

»Sire, oprostite, če sem...«

Guverner se je obrnil:

»Želite še kaj?«

Perry se je priklonil in odšel.

Pred vojašnico je stala Vickersova karavana pripravljena na pot. Guverner je spremenil svojo zapoved in velel, naj Vi-ckers še ta dan krene s svojim oddelkom v Chukoti. Še preden je Perry prišel k Geoffreyu, je ta že imel povelje, naj takoj odrine.

Ze pol ure so častniki vseh polkov govorili samo o tem spremenjenem povelju in si prizadevali, da bi uganili, kako to, da je guverner svoj sklep tako hitro spremenil.

Morda je grozila nevarnost Chukotiju? Morda so prišli sli z razburljivimi vestmi?

Geoffrey je iskal Perrya, a ga ni mogel dobiti. Slišal je, da je Perry dan prej dospel iz Lohare in da ga je guverner pred kratkim časom poklical k sebi. Žal mu je bilo, da ni mogel z njim govoriti, ker si je tako želel, priti si z njim o vsem na jasno in da bi zagladil spor, do katerega je prišlo med njima. Preden bi se spet videl z Elizabeto, je hotel vsekakor še enkrat govo-riti s svojim bratom.

Stal je med svojimi častniki malo dalje od svojega oddelka. Ves čas, ko se je pogovarjal z njimi, je gledal na vse strani, če le ne bi kje zagledal Perrya.

Tedaj se je izza oddelka vojakov nenadno pokazal — Perry sam.